

Ülevaade apteekide tegevusest

Apteekide arv

Eestis tegutsevate apteekide liigid on üldapteek, veterinaarapteek ja haiglaapteek. Apteegi struktuuriüksusteks on haruapteegid ja apteegibuss. Lisaks võib tegevusluba omav üldapteek pakkuda internetiapteegi teenust. Aastatel 2006–2016 toimunud muutusi apteekide koguarvus kajastab järgnev tabel, kus on välja toodud tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega aasta alguse seisuga.

Apteekide arv koos haruapteekidega 2006–2016

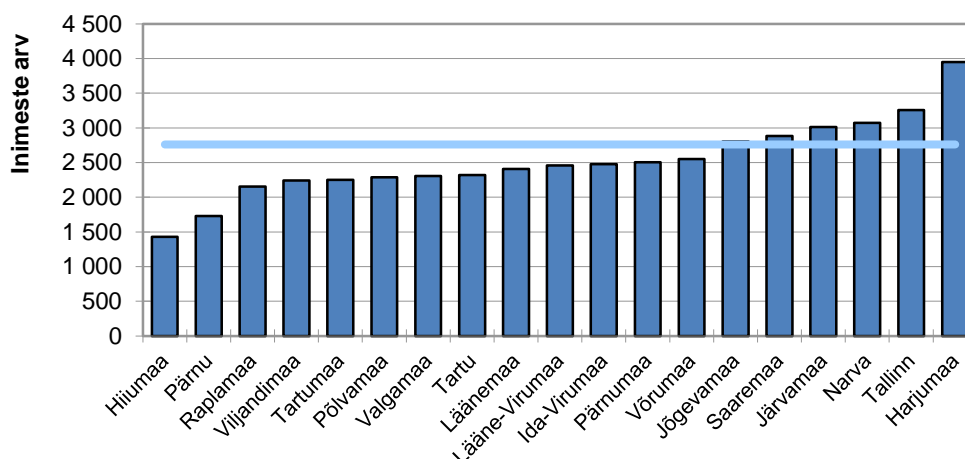
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Üldapteegid	532	523	509	496	486	477	469	475	478	476	493
Haiglaapteegid	29	29	29	28	26	26	24	25	24	24	24
Veterinaarapteegid	11	10	8	7	7	7	5	4	4	4	4

*Tegevusluba omavate apteekide arv koos haruapteekidega 1. jaanuari seisuga

2015. aastal toimus üldapteekide tegevuslubades väga palju muutusi. Mitmed põhi- ja haruapteegid suleti, samas avati veel enam uusi põhiapteeke. Samuti vahetasid mitmed apteegid nime ja asukohta. 2015. aasta jooksul suurenes üldapteekide arv kokkuvõttes 17 võrra. 2015. aasta lõpus oli Eestis tegevusluba väljastatud 330 üldapteegile, millel oli 163 haruapteeki.

Eestis oli 2015. aasta esimese jaanuari seisuga keskmiselt üks ravimite jaemüügikoht 2759 inimese kohta. Enamikes maakondades jääb see number Eesti keskmisele alla. Seevastu Harjumaal, Tallinnas, Narvas ja Järvamaal on ühe apteegi kohta ligikaudu 3000 elanikku või enam. Horisontaalne joon viitab Eesti keskmisele. Arvutamiseks kasutatud rahvaarv pärineb Statistikaameti regionaalarengu andmebaasist.

Inimeste arv ühe apteegi kohta suuremates linnades ja maakondades 2015. aasta alguses võrreldes Eesti keskmisega

Haiglaapteekide arv on viimaste aastate jooksul püsinud suhteliselt samal tasemel. 2015. aasta jooksul muutusi ei toimunud, 2016. aasta alguseks oli haiglaapteeke 24, neist üks oli haruapteek. Haiglaapteekidest seitse asusid Tallinnas ja kolm Harjumaal. Tartumaal ja Ida-Virumaal oli kaks haiglaapteeki, ülejäänud maakondades oli üks haiglaapteek. Vaid Valgamaal ja Võrumaal ei ole ühtegi haiglaapteeki.

Alates 2003. aastast on veterinaarapteekide arv pidevalt vähenenud. 2016. aasta alguse seisuga tegutses Eestis 4 veterinaarapteeki: Tallinnas, Tartus, Põlvamaal ja Saaremaal.

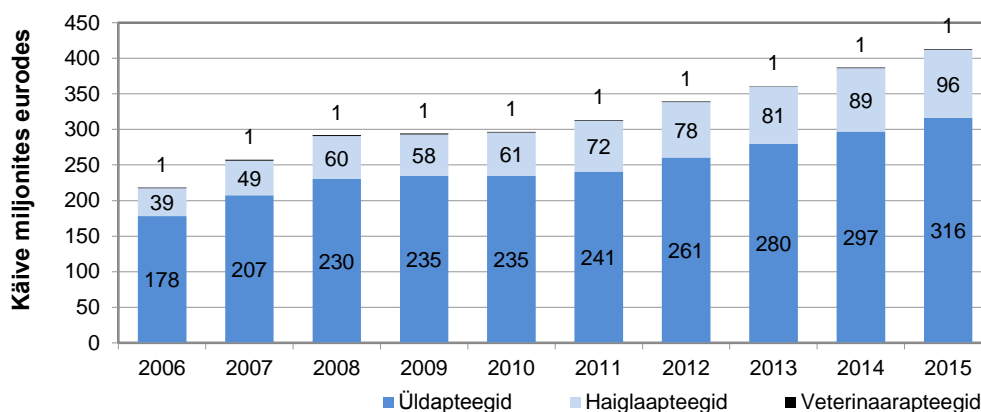

Apteekide käive

Apteegistatistika põhineb apteekide kvartaalselt esitatavatel aruannetel. Alates 2015. aastast on andmed esitatud põhi- ja haruapteekide kohta eraldi, seetõttu on maakondlikud andmed varasemate aastatega võrreldes täpsemad. Haruapteek võib asuda põhiapteegist erinevas maakonnas või linnas, seetõttu on nii põhiapteek kui haruapteek vaadeldud iseseisva üksusena. Üldapteekide ja veterinaarapteekide andmed on esitatud koos käibemaksuga, haiglaapteekide puhul ei ole käibemaksu arvestatud.

Kõigi aasta jooksul tegutsenud apteekide ja nende haruapteekide kogukäive 2015. aastal oli 413 miljonit eurot. Üldapteekide käive 2015. aastal oli 316 miljonit eurot (77% kogukäibest), haiglaapteekide käive 96 miljonit eurot (23%) ning veterinaarapteekide käive 0,7 miljonit eurot (0,2%).

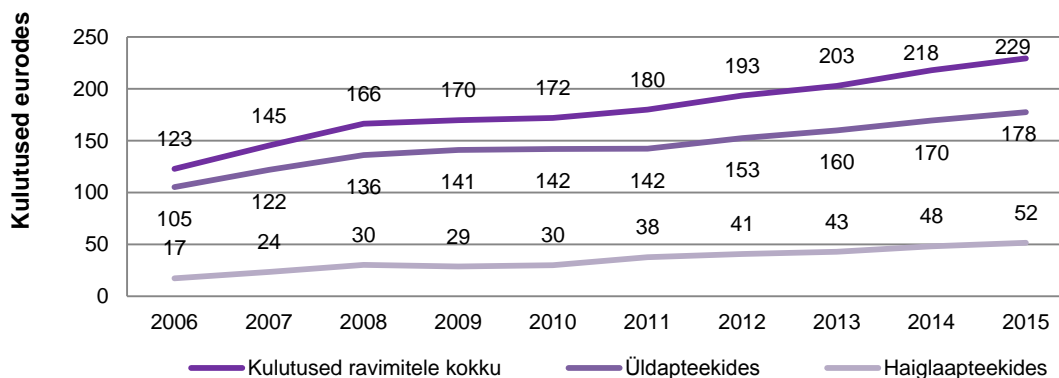
Apteekide kogukäive aastatel 2006-2015

Apteekide käive koosneb ravimite ja muude kaupade käibest. Muude kaupade hulka kuuluvad apteegis müüdavad hügieenitarbed, põetusvahendid, meditsiinitehnika, toidulisandid, kosmeetika jm. Kõige suurem ravimite osakaal kogukäibest oli üldapteekides, 74%. Haiglaapteekides oli ravimite osakaal 71%, haiglad vajavad suuremal hulgal meditsiiniseadmeid, hügieeni- ja põetusvahendeid, mis ei kuulu ravimite hulka. Veterinaarapteekides oli ravimite osakaal alla poole, enamasti väljastatakse loomatoitu ja muid igapäevaseid loomatarbeid.

Ravimite käive üld- ja haiglaapteekides aastal 2015 oli kokku 301 miljonit eurot. Jagades saadud summa kõigi Eesti elanike vahel saame, et üldised kulutused ravimitele ühe elaniku kohta olid ligikaudu 229 eurot aastas.

Kulutused ravimitele ühe elaniku kohta aastast 2006-2015

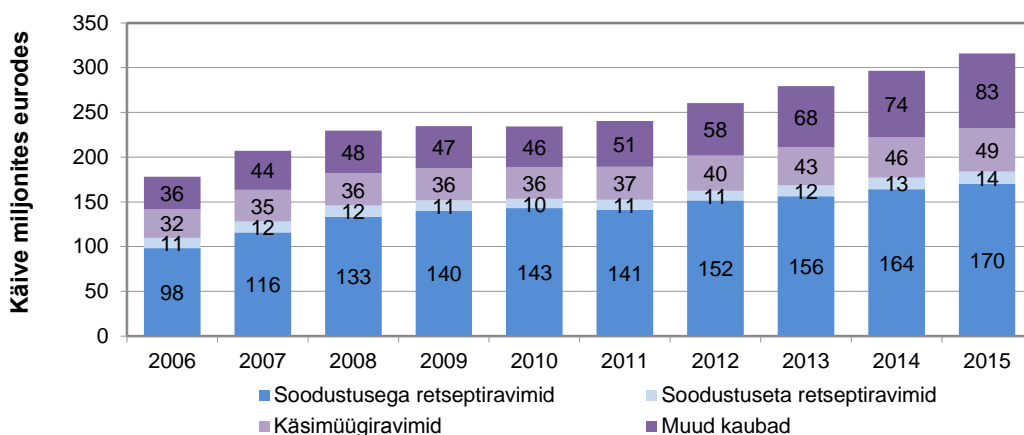

Üldapteegid

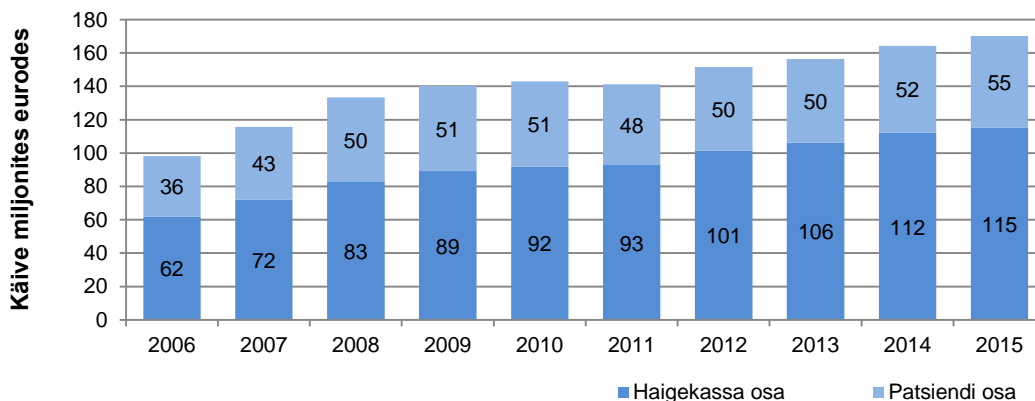
2015. aastal oli üldapteekide kogukäive 316 miljonit eurot, mis suurenes võrreldes varasema aastaga 6,5%. Üldapteekide ravimite käive oli 2015. aastal 233 miljonit eurot. Ravimite käive sisaldab käsimüügiravimite, retseptiravimite ja veterinaarravimite käivet. Retseptiravimite käibe võib omakorda jaotada soodustusega ja soodustuseeta retseptide alusel väljastatud ravimite käibeks. Ravimite käive suurenes võrreldes eelneva aastaga 5%, sealhulgas käsimüügiravimite ja soodustuseeta retseptiravimite käive 7% ning soodustusega retseptiravimite käive 4%. Kõige enam väljastatakse üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel, mille käive 2015. aastal oli 170 miljonit eurot, moodustades retseptiravimite käibest 92%. Soodustusega retseptiravimite käive on pidevalt suurenenud kümne aasta jooksul, ainus erand oli aasta 2011. Soodustuseeta retseptiravimite käive on hakanud viimasel kolmel aastal taas suurenema. Käsimüügiravimite käive on viimasel viiel aastal pidevalt tõusnud, keskmiselt 6-8% aastas. Veterinaarravimite käive on üldapteekides suhteliselt tagasihoidlik, jäädes 2015. aastal 0,6 miljoni euro juurde. EL retseptide alusel väljastati 2015. aastal ravimeid 180 tuhande euro väärtuses. Muude kaupade käive suurenes võrreldes eelneva aastaga 12,5%.

Üldapteekide kogukäive aastatel 2006-2015

Soodustusega retseptiravimite maksumusest tasus patsient 2015. aastal 32% ja Eesti Haigekassa 68%. See suhe on püsinud viimastel aastatel stabiilsena. Soodusretsepti keskmist maksumust mõjutab nii väljastatud soodusravimite kogus, hind kui ka konkreetse soodusravimi valik, st kas kasutatakse sama toimeainega kallimaid või odavamaid ravimpreparaate. 2015. aastal oli soodusretsepti keskmine maksumus 20,7 eurot.

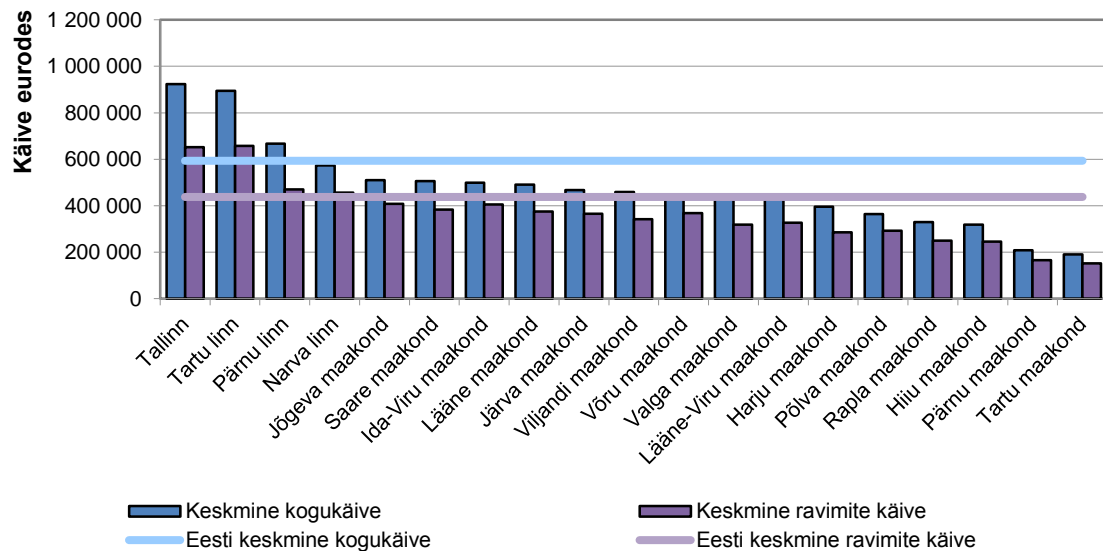
Soodustusega retseptiravimite käive üldapteekides aastatel 2006-2015

Kõikide üldapteekide, nii põhi- kui haruapteekide, aasta keskmine kogukäive oli 0,59 miljonit eurot ja aasta keskmine ravimite käive 0,44 miljonit eurot. Kui vaadata üldapteekide käivet eraldi suuremate linnade ja maakondade lõikes, on näha, et aasta keskmine käive on tugevasti mõjutatud Eesti suurimate linnade, Tallinna ja Tartu apteekide käibest.

Üldapteekide aasta keskmine käive suuremate linnade ja maakondade lõikes, 2015

Peaaegu kolmveerand kõikidest põhiapteekidest ja nende haruapteekidest asusid 2015. aastal linnades. Enam kui veerand üldapteekidest asus Tallinnas.

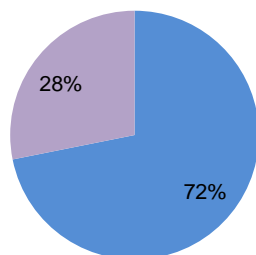
Üldapteekide jaotus suuremates linnades ja maakondades 01.01.2016

Linna/ Maakond	Põhi- apteek	Põhapteek linnas	Põhiapteek maal	Haru- apteek	Haruapteek linnas	Haruapteek maal
Harjumaa	24	11	13	26	7	19
Tallinn	102	102		23	23	
Hiiumaa	3	2	1	2		2
Ida-Virumaa	19	18	1	16	14	2
Narva	10	10		9	9	
Jõgevamaa	11	7	4	2	1	1
Järvamaa	11	8	3	1		1
Läänemaa	7	6	1	4	1	3
Lääne-Virumaa	21	15	6	5	2	3
Põlvamaa	5	4	1	8	3	5
Pärnu	15	15		5	5	
Pärnumaa	9	1	8	8	1	7
Raplamaa	7	2	5	8	2	6
Saaremaa	11	8	3	4	3	1
Tartu	28	28		13	13	
Tartumaa	13	4	9	12	1	11
Valgamaa	11	8	3	4	2	2
Viljandimaa	13	13		9	2	7
Võrumaa	10	6	4	4	2	2
Kokku	330	268	62	163	91	72
KÕIK KOKKU				493		

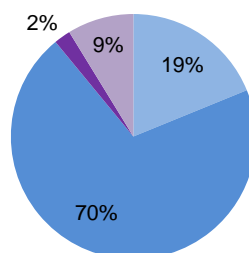
Kuna peaaegu kolmveerand üldapteekidest asub linnades, siis on ka linnaapteekide ravimite käive, nii käsimüügi- kui retseptiravimite osas, tunduvalt suurem kui maa-apteekides. 2015. aastal moodustas 89% üldapteekide ravimite käibest linnaapteekide ravimite käive, vaid 11% ravimitest müüdi maa-apteekides.

**Maa- ja linnaapteegid
2015. aastal**

- Üldapteekide arv linnas
- Üldapteekide arv maal

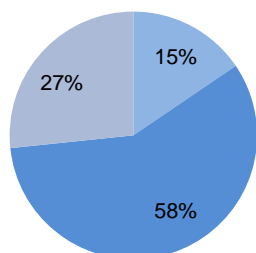
**Ravimite käive maa- ja
linnaapteekides aastal 2015**

- Käsimüügiravimite käive linnas
- Retseptiravimite käive linnas
- Käsimüügiravimite käive maal
- Retseptiravimite käive maal

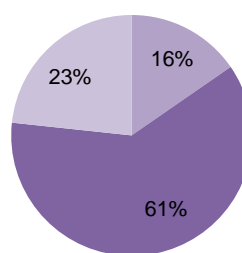
Samas on käibe jaotus maa- ja linnaapteekides suhteliselt sarnane. Suurema osa käibest moodustab retseptiravimite käive, linnaapteekides 58% ja maa-apteekides 61% kogukäibest. Käsimüügiravimid moodustavad üldapteegi käibest 15-16%. Muude kaupade osa oli 2015. aastal suurem linnaapteekides, moodustades 27%, maa-apteekides veidi väiksem, 23%.

**Üldapteekide käibe jaotus
linnaapteekides**

- Käsimüügiravimite käive linnas
- Retseptiravimite käive linnas
- Muude kaupade käive linnas

**Üldapteekide käibe jaotus
maa-apteekides**

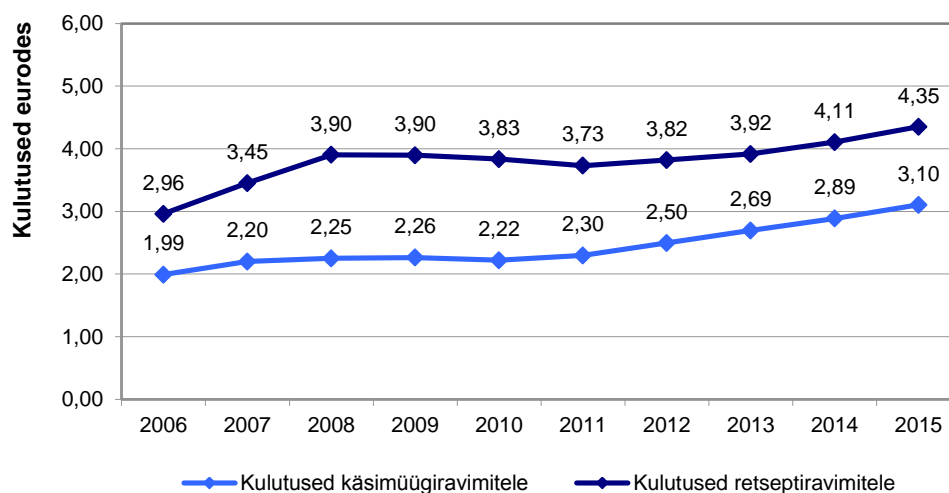

- Käsimüügiravimite käive maal
- Retseptiravimite käive maal
- Muude kaupade käive maal

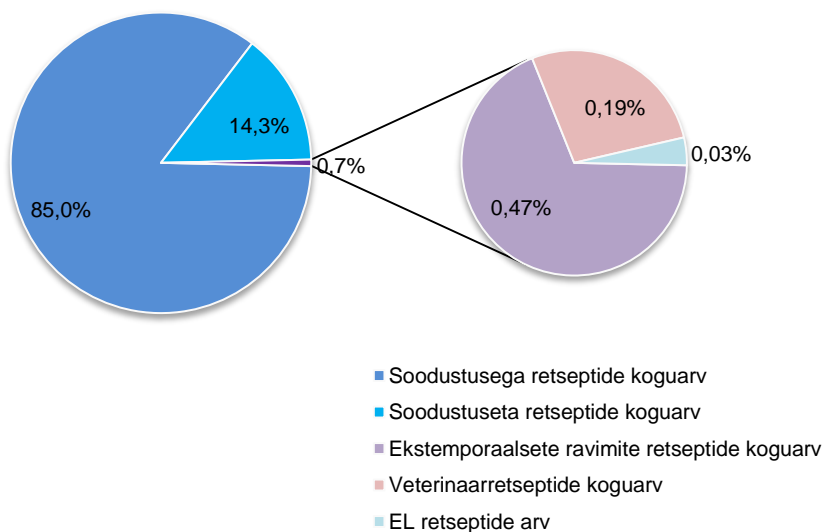
Igakuseid otsesed kulutused ravimitele ühe elaniku kohta on alates 2012. aastast pidevalt kasvanud. Eesti elanik kulutas 2015. aastal ravimitele ühes kuus keskmiselt 7,5 eurot, aastas ligi 90 eurot. Võrreldes 2014. aastaga suurenesid kulutused käsimüügiravimitele 7% ja retseptiravimitele 6%.

Kulutused ravimitele ühes kuus ühe elaniku kohta aastatel 2006-2015

2015. aastal käideldi üldapteekides veidi alla 9,7 miljoni retsepti. Kõige enam väljastati üldapteekidest ravimeid soodustusega retseptide alusel (8,2 miljonit retsepti). Soodustuseta retsepte oli veidi alla 1,4 miljoni, EL retsepte käideldi üle kahe ja poole tuhande ning ekstemporaalseid retsepte ligikaudu nelikümmend kuus tuhat. Veterinaarseks otstarbeks väljastati ravimeid ligi kaheksateistkümmne tuhande retsepti alusel.

Üldapteekides käideldud retseptid 2015

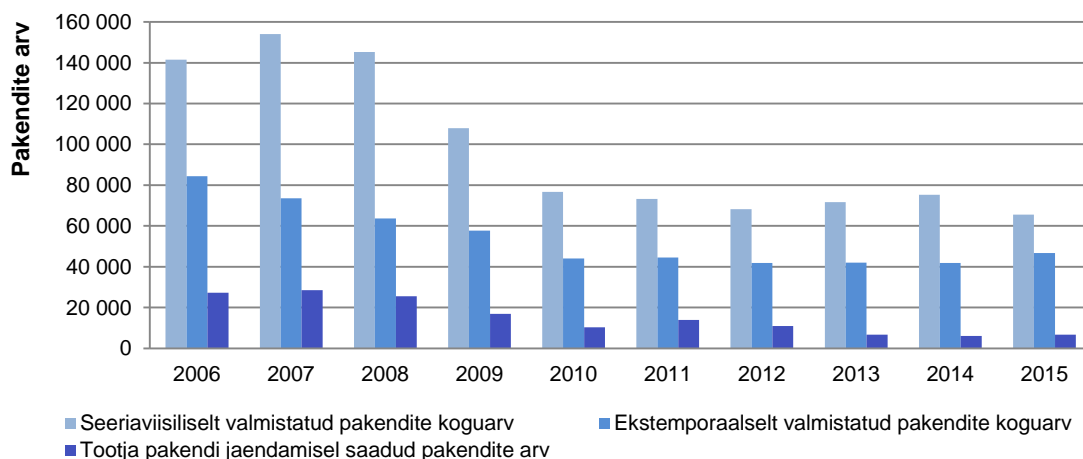

2015. aastal valmistati 4% põhiapteekidest (14 apteeki) nii ektemporaalseid, seeriaviisilisi kui ka jaendatud ravimeid. 14% põhiapteekidest valmistati seeriaviisilisi ravimeid, 39% valmistati ektemporaalseid ravimeid ja 10% põhiapteekidest jaendas ravimpakendeid. 58% põhiapteekidest ei valmistanud ega jaendanud ühtki ravimpakendit. Ravimeid ei valmistanud ega jaendanud ükski haruapteek.

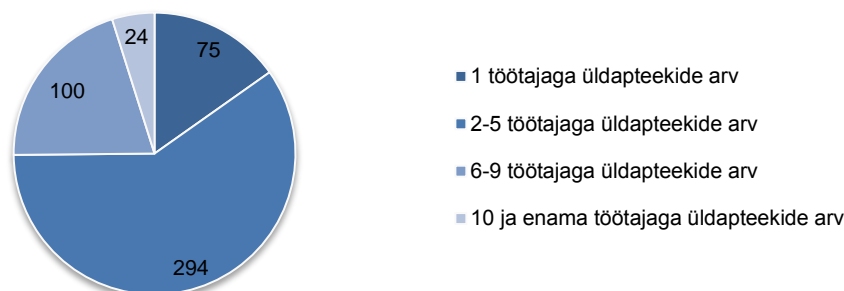
Kokku valmistati 2015. aasta jooksul üldapteekides veidi alla 120 tuhande ravimipakendi, neist ektemporaalseid ravimeid üle 46 tuhande pakendi. Ektemporaalseid ravimeid valmistati kõigis maakondades ja suuremates linnades. Kõige enam Tallinna apteekides, moodustades 48% kõigist 2015. aastal üldapteekides valmistatud ektemporaalsetest ravimitest. Seeriaviisilisi ravimeid valmistati kõige enam Tartus, moodustades 48% kõigist 2015. aastal üldapteekides valmistatud seeriaviisilistest ravimitest. Seeriaviisilisi ravimeid ei valmistatud üldse neljas maakonnas: Läänemaal, Raplemaal, Tartumaal ja Viljandimaal. Tootja pakendeid jaendati kõige enam Tallinnas, üldse ei jaendatud Harjumaal, Hiiumaal, Ida-Virumaal ja Tartumaal.

Ravimite valmistamine üldapteekides aastatel 2006-2015

2015. aasta lõpul töötas ühes üldapteegis, st põhiapteegis või haruapteegis, enamasti 2–5 inimest. Arvuliselt on kõige rohkem enam kui 10 töötajaga üldapteek Tallinnas ja 1 töötajaga üldapteek Tartumaal. 33% kõikidest üldapteekide töötajatest töötab osalise tööajaga, sealhulgas 24% proviisoritest, 23% farmatseutidest ja 61% muudest töötajatest. Ligikaudu 29% kõigist üldapteekides töötavatest proviisoritest ja 45% farmatseutidest töötab Tallinna üldapteekides. Kõige suurem proviisorite osakaal on Tartu üldapteekides, moodustades kõigist Tartu linna üldapteekide töötajatest 72%. Kogu Eesti võrdluses moodustavad proviisorid 43%, farmatseudid 33% ja muud töötajad 24% kõigist üldapteekide töötajatest.

Üldapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2015

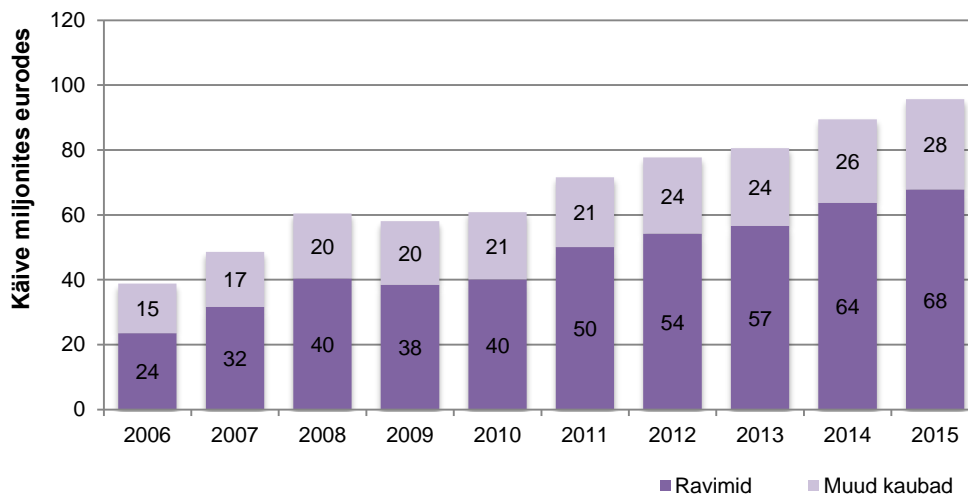

Haiglaapteegid

Viimase kümne aastaga on haiglaapteekide kogukäive suurenenud ligikaudu 2,5 korda. Haiglaapteekide kogukäive 2015. aastal oli 96 miljonit eurot, millest ravimite käive moodustas 71% (68 miljonit eurot). Haiglaapteekide käive on arvestatud ilma käibemaksuta.

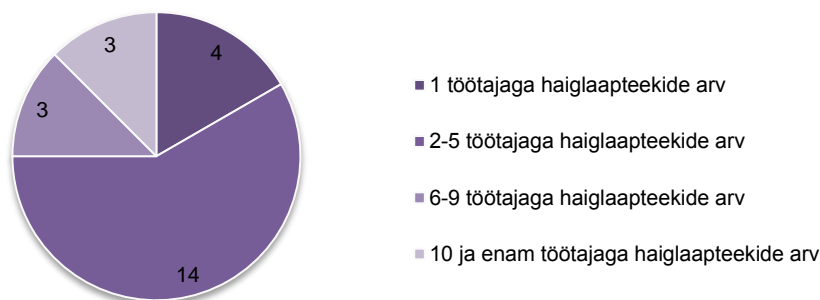
Haiglaapteekide kogukäive aastatel 2006-2015

Haiglaapteekide aastakäibed on väga erinevad. Kuueteistkümne haiglaapteegi ehk $\frac{2}{3}$ haiglaapteekide aastakäive oli väiksem kui üks miljon eurot. Keskmise suurusega haiglaapteeki, mille aastakäive jäi ühe ja viie miljoni euro vahele, on neli ning lisaks neile on Eestis veel neli suurt haiglaapteeki, mille aastakäive oli 2015. aastal suurem kui viis miljonit eurot. Kokku moodustasid neli suurimat apteeki 77% haiglaapteekide kogukäibest. Seega mõjutavad neli suurimat haiglaapteeki väga tugevalt ka haiglaapteekide keskmist aastakäivet, mis 2015. aastal oli neli miljonit eurot. Kui vaadelda kõiki ülejäänud haiglaapteeki neljast suurimast eraldi, on keskmine aastakäive tunduvalt väiksem, veidi üle ühe miljoni euro.

Haiglaapteekides töötavad enamasti proviisorid. 2015. aasta lõpus töötas haiglaapteekides 69 proviisorit, 39 farmatseuti ning 35 muud töötajat. Enamasti töötab haiglaapteegis kuni viis inimest, vaid suurimates haiglaapteekides on töötajaid rohkem kui viis.

Haiglaapteekide jaotus töötajate arvu alusel 2015

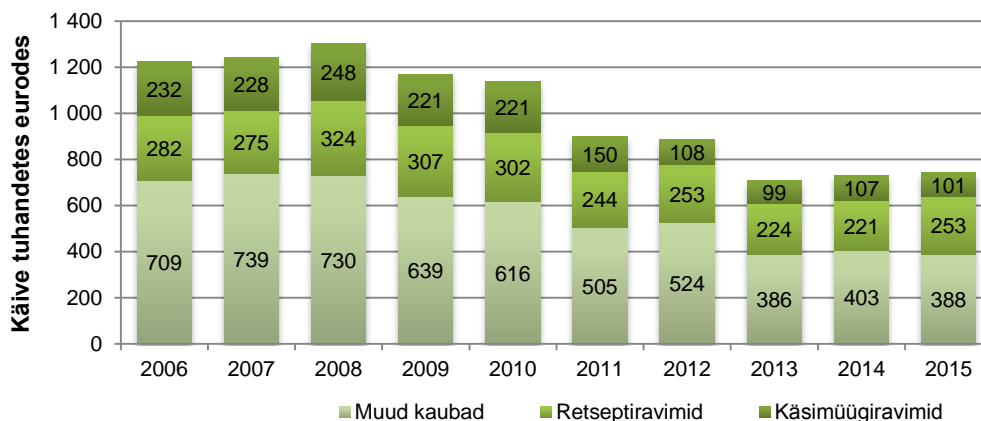

Veterinaarapteegid

Eestis tegutses 2015. aastal neli veterinaarapteeki. Veterinaarapteekide arv hakkas vähenema alates 2005. aastast. Üheks põhjuseks on 2006. aastal kehtima hakanud nõue, mille kohaselt ei või veterinaarapteegi osutaja olla samal ajal veterinaarapteegi tegevusloa omaja. Samas võib veterinaararst osta veterinaaravimeid otse hulgimüüjatelt. 2015. aastal väljastasid hulgimüüjad ligikaudu 89% veterinaaravimiteid otse tegutsevatele veterinaararstile või põllumajandusettevõtet esindavale veterinaararstile, 5% üldapteekidele, 4% veterinaarapteekidele ja veidi üle 2% teistele asutustele.

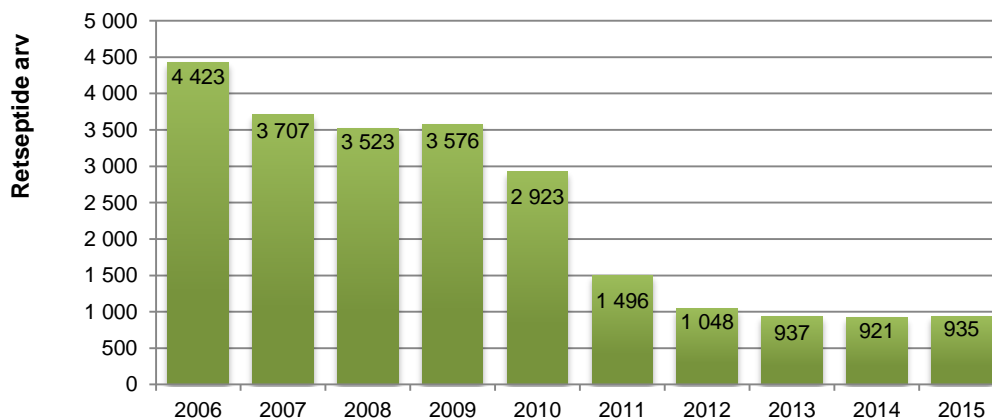
Sarnaselt üld- ja haiglaapteekidele moodustab veterinaarapteekide käibe ravimite käive ja muude kaupade käive. Erinevalt üldapteekidest moodustab veterinaarapteekide käibest suurema osa muude kaupade käive, mis 2015. aastal oli 52%. Veterinaarapteekide kogukäive on viimastel aastatel pidevalt langenud. Väga väike tõus on olnud lisaks 2008. aastale vaid kahel viimasel aastal. 2015. aastal suurenes märgatavalt (15%) retseptiravimite käive, seevastu käsimüügiravimite ja muude kaupade käive vähenes. Veterinaarapteekide kogukäibest moodustab suurema osa muude kaupade käive, mille üheks põhjuseks võib olla see, et veterinaararstid saavad ravimeid osta otse hulgimüüjatelt.

Veterinaarapteekide kogukäive aastatel 2006-2015

Veterinaarapteekidest väljastatakse retseptiravimeid nii tellimislehtede kui retseptide alusel. Veterinaarapteekides käideldud retseptide arv on kümne aastaga vähenenud 79%.

Käideldud retseptide arv veterinaarapteekides aastatel 2006-2015

2015. aasta lõpus töötas neljas veterinaarapteegis kokku 7 veterinaararsti.